

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. д-р **Евелина Антонова Христова**, 3.5 Обществени комуникации и информационни науки, департамент Медии и комуникация, Нов български университет

за придобиване на научната степен „доктор“ по професионално направление 3.5 Обществени комуникации и информационни науки, специалност Ефективни комуникации и аудиовизуални услуги на Софийски университет “Свети Климент Охридски”, Факултет по журналистика и масова комуникация, Катедра „Комуникация и аудиовизуална продукция”

с кандидат Богомил Цветанов Калинов, научен ръководител проф. д-р Теодора Петрова

Представеният от Богомил Калинов научен труд е на тема „Показатели за измерване на ефективността на аудиовизуални продукти, публикувани в социалните мрежи (Предизвикателства пред производството и разпространението)“. Работата обхваща 215 стандартни страници текст, библиография и пет приложения. Структурирана е в три глави - Параметри и еволюция на създаването на аудиовизуално съдържание; Количествено изследване на поведението на потребители при взаимодействието с аудиовизуални материали в социалните мрежи; Качествено изследване за нагласите на производители на аудиовизуални продукти за разпространение в социалните мрежи. Уводът е обособен отделно в обем от пет страници. Заключение е включено в съдържанието на последната глава, заедно с прогнози за бъдещото развитие на сектора.

Изследваният от докторант Калинов проблем е значим както в научно, така и в научно-приложно отношение. Аудиовизуалните материали онлайн са все повече основен инструмент за работа на комуникационните специалисти в

последните години и се очертават като доминиращ такъв в следващото десетилетие. Огромни бюджети се насочват към работата с аудиовизуални материали и тяхното таргетиране и разпространение. Въпреки това, все още се наблюдават случаи на любителски или нарочно представени като любителски материали, които постигат значими резултати, понякога и надвишавайки многократно резултатите на професионални и изключително скъпи аудиовизуални продукции. Обособяват се нови ниши, жанрове, техники и технологии. Липсата на достатъчно изследвания по темата допринася за това често да се работи без стабилна теоретична обосновка и практиците да разчитат на натрупан личен опит и вътрешно усещане.

В този динамичен и конкурентен свят на практическа работа, дисертационното изследване на Богомил Калинов успява да внесе структурирана яснота и да предложи подробна теоретична рамка (в Глава първа). Едновременно с това, в приложно отношение, резултатите от количественото изследване на 16 бранда в платформата Facebook предлага коефициент на полезност на аудиовизуален материал, базиран на реакциите, импресиите и времетраенето, който може да бъде полезен в практиката на професионалистите в комуникационните браншове. Дълбочинни структурирани експертни интервюта, проведени с 20 професионалисти и представени в третата глава, допринасят за създаването на полезна амалгама между научното и научно-приложното поле на изследваната материя. Като положителна черта на работата се откроява практико-изследователската ѝ насоченост, подчертана в избора на разпределение на обема на съдържанието с една теоретична глава и две глави, отделени за собствени изследвания на докторанта.

Ясно е дефинирана целта на дисертационния труд, а именно „да представи набор от ефективни техники при производството и разпространението на аудиовизуални материали за публикуване в социалните мрежи в периода 2010 – 2019 година и актуални показатели за измерване на тяхната ефективност“. Конкретно са определени обектът и предметът на изследването - обект на изследването са аудиовизуални материали, публикувани в социалната мрежа

Facebook в периода 2017-2020 година; Предмет на изследването са спецификите при производството и разпространението единствено на аудиовизуални материали за публикуване в социалните мрежи. Поставените от кандидата пет задачи кореспондират адекватно с постигане на целта на настоящата дисертация, поставят ясни граници на работата.

Методологията на изследването е надлежно описана в началото на дисертационния труд, а във втора и трета глава са съответно представени методиките на количественото и качествено изследвания, проведени от докторант Калинов. Избраните методики на изследване съответстват на поставените цел и задачи и водят до тяхното изпълнение. Може да се заключи, че избраната методология и методика на изследване съответства на поставената цел и задачи на дисертацията.

Всичките 20 респонденти, изследвани в глава трета са българи. Този факт е посочен от докторанта като ограничение на изследването. Тъкмо обратното, приемам тази особеност на извадката като предимство по отношение на създаването на ясна картина за натрупаната експертиза в областта в страната ни. Самото естество на работата с аудиовизуални продукции успешно преодолява дистанциите на времето и пространството, правейки определени държави или региони в тези държави значими играчи в международния пазар. В този смисъл намирам за полезно, че респондентите формират ясна картина с фокус върху България и възможностите за планиране и изработване на продукция у нас, а реализация на множество разнородни пазари, както показват данните от изследването на аудиовизуалното съдържание във Фейсбук, представено в глава втора на рецензирания труд.

Научните и научно-приложни приноси на дисертационния труд са коректно описани в автореферата:

- Предложена е актуална теоретична рамка на аудиовизуалните материали предназначени за разпространение в социалните мрежи, която се базира на широко теоретично проучване и интердисциплинарен теоретичен подход;

- Извършен е сравнителен анализ между генерираните теоретични постановки и емпиричните измерения на феномена чрез проведено изследване на общо 16 български и международни бранда и тяхната употреба на аудиовизуално съдържание в социалните мрежи;
- Предложена е матрица за изследване на ефективността на бранд профили в социалната мрежа Facebook, която може да бъде използвана както за академични, така и за корпоративни проучвания в бъдеще;
- Изведен е авторски коефициент на полезност, чрез който да се установява ефективното използване на аудиовизуални материали и вложените в производството им ресурси при разпространение в социалните мрежи;
- Отражена е актуалната обстановка и практически измерения на употребата на аудиовизуални материали в социалните мрежи в България, на базата на което прави извежда и прогнози за развитието на сектора.

Като положителна черта на изследователския подход следва да се отбележи липсата на амбиция да се търсят изводи и резултати в очаквана посока или на всяка цена. Пример за това е изводът „Не е намерена корелация нито спрямо броя на публикуваните аудиовизуални материали, нито спрямо броя на последователите на една страница върху генерираните импресии.“ (с. 154). Изводите и заключенията, основаващи се на проведеното изследване са балансиран и съсредоточени върху поставените цели и задачи.

Цитираната литература от 233 източника е подбрана адекватно, източниците са актуални и релевантни. Представени са коректно по азбучен ред в края на дисертационния труд.

Представени са седем публикации по темата на дисертационния труд, като неразделна част от научната работа на докторант Калинов.

Бих искала да отправя три забележки към работата на докторанта, които са основно с технически характер.

- В автореферата при описанието на обекта на изследването е посочен период „Обект на изследване за настоящата дисертация са аудиовизуалните

материали за публикуване в социалните мрежи през 10-те години на XX век.“, коректно е XXI век.

- При посочване на източниците са представени първо тези на чужд език. Редно е, предвид езика на представяне на труда, източниците на български език и кирилица да предхождат тези на латиница.

- При представяне на публикациите по темата, не са описани коректно следните три публикации:

- Kalinov, K.; Kalinov, B. (2020) „Conceptual Framework for Communication Management“ (2020) Communication Management: Theory and Practice in the 21st Century.
- Калинов, Б. (2018) „Транзиция от божественото към човешкото. Въздействието на християнските текстове върху изграждането на персонажи в разказа“. Публикация към: Християнските теми в изкуството. **(Под печат)**
- Калинов, Б. (2018) “Опасността в безопасното интернет пространство”, Дигиталната революция в културните и социалните процеси, 364 ст.

Като положителна бележка бих искала да отбележа, че докторант Калинов обръща внимание и на въпроса за естетическото възприятие на аудиовизуалната продукция, като го разглежда в контекста на различните измерения в хода на развитие на дисертационния труд (с.11,14,15,16,27,28,29,40,43,63,74,98 и 216). Със съжаление констатирам косвено в неговите изводи, че темата е силно пренебрегвана за сметка на маркетинговите и технологичните аспекти на процеса. Препоръчвам на колегата Калинов в бъдещите си изследвания да задълбочи темата като я изведе в доминираща позиция и потърси корелации между естетическото възприятие и вниманието, което потребителите отделят на аудиовизуалното съдържание. Такова изследване би било интердисциплинно по своята същност и силно възпрепятствано поради субективния характер на материята. Тук ще отбележа, че в работата на докторант Калинов личи

изследователска страст, която, вярвам, ще му позволи да работи успешно с екипи от колеги в множество сложни проучвания в бъдеще.

В заключение изразявам своята **положителна оценка** за дисертационния труд на Богомил Калинов и придобиването на образователната и научна степен „доктор“ на кандидата въз основа на представения труд.

2 ноември 2020 г.

доц. д-р Евелина Христова